
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stolpehus, Negard, Austenå, Tovdal, Åmli kommune, Aust-Agder, Norge

NNU Rapport 70 – 2018

Niels Bonde

Prøve 01

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Aust-Agder

Negard, Austenå, Tovdal

Åmli kommune

Gnr/Bnr: 7/2

Koordinater: 58.842513 N, 8.100926 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Kulturminnevern i Aust-Agder, Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og Nationalmuseet

Prøver udtaget af: Helge Paulsen

Undersøgt af: Niels Bonde

NNU j. nr.: A9575, oktober 2018.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatoren i Vest-Agders oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <http://vaf.maps.arcgis.com> .

Stolpehus

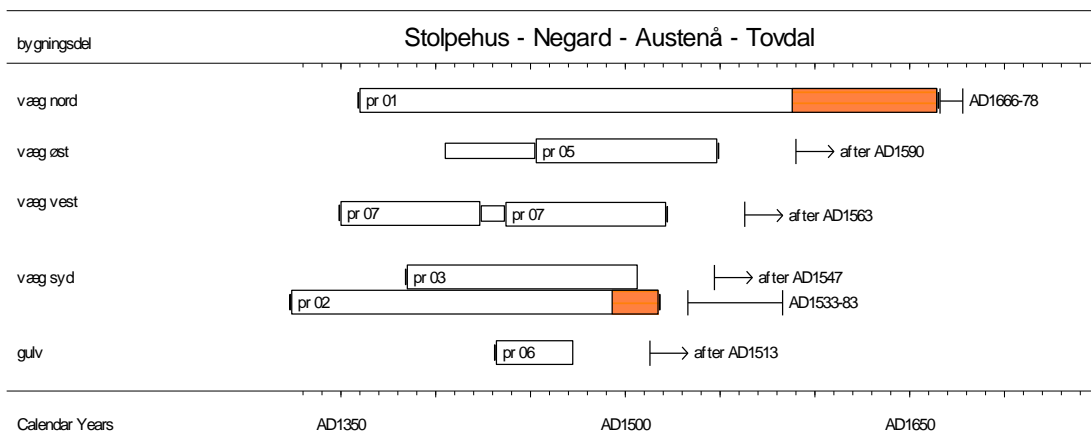
I alt er 12 prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) fra **ni tømmerstykker** (tre syllstokke, én gulvtro og fem vægstokke) undersøgt. Alle er udtaget som boreprøver.

Seks tømmerstykker dateret. Der er konstateret splintved på fire prøver. Der er ikke konstateret "Waldkante" (træets sidstdannede årring) på nogen af prøverne.

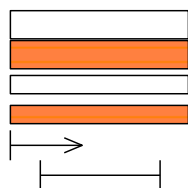
Antal årringe i prøverne varierer mellem 42 og 306.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Undersøgelsen viser, at fem prøver formentlig stammer fra træer, der er fældet i 1500-tallet. Én prøve stammer fra et træ, der formentlig er fældet i slutningen af 1600-tallet.

signatur

kerneved
splintved
kerneved ikke målt
splintved ikke målt
fældet efter
fældet mellem

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve.

Antallet af årringe i splintved hos fyrretræ kan variere voldsomt fra ca. 40 til 90 eller flere, og tit er det mere end svært at identificere splintved. Dette gælder særligt, når det drejer sig om borekerner.

Der er kun konstateret splintved på to af de daterede prøver. Af dateringsdiagrammet fremgår det, at i prøve 01 er den yngste fuldstændige bevarede årring dannet i 1665. Korrigeres der for manglende årringe i splintved kan det beregnes, at prøven stammer fra et træ, der er fældet i slutningen af 1600-tallet (1666-1678).

De øvrige fem (fire) daterede prøver stammer alle fra træer, der formentlig er fældet i anden halvdel af 1500-tallet (se dog prøve 05)

Årringskurverne for de fem prøver, der henføres til 1500-tallet (pr 02 (n385002a), pr 03 (n385003a), pr 05 (n3850059), pr 06 (n385006a), pr 07 (n385007a+n385007b) , er sammenregnet til en middelkurve (n385m003) på 226 år, som dækker perioden 1324 – 1549.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge.
(se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurve	-	-	n3850019	N385m003	
-	start	dates	AD1360	AD1324	
-	dates	end	AD1665	AD1549	
aam01 indland	AD1254	AD1744	5.56	11.63	N Aust Agder indenlands [Setesdal] 27 timber
aam02 kyst	AD1487	AD1837	0.39	0.44	N Aust Agder kystnær 18 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	5.52	10.33	N Vest-Agder med Aaseral 316 timber
VAAuAaser	AD1353	AD1879	2.93	6.99	N Vest-Agder uden Aaseral 225 timber
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	7.48	12.53	N Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - n385m003

Dated AD1324 to AD1549

Contains the following files

n385002a.d dated AD1324 to AD1518 of type R 0 N

n385003a.d dated AD1385 to AD1507 of type R 8 N

n385006a.d dated AD1432 to AD1473 of type R 0 N

n385007a.d dated AD1350 to AD1424 of type R 0 N

n385007b.d dated AD1437 to AD1522 of type R 0 N

n3850059.d dated AD1453 to AD1549 of type R 0 N

Katalog over undersøgte prøver:

N3850019.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg m nord prøve 1
Raw Ring-width PISY data of 306 years length
Dated AD1360 to AD1665
77 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 69.89 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1666-78

n385002a.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg m syd prøve 2
Raw Ring-width PISY data of 195 years length
Dated AD1324 to AD1518
25 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 67.76 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1533-83

n385003a.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovddal væg m syd prøve 3
Raw Ring-width PISY data of 123 years length
Dated AD1385 to AD1507
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 107.54 Sensitivity 0.15
Interpretation: after AD1547

n385004a.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg m vest prøve 4
Raw Ring-width PISY data of 56 years length
Undated; relative dates - 1 to 56
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 223.88 Sensitivity 0.20
Interpretation: after 96

n3850059.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg mod øst prøve 5a+b
Raw Ring-width PISY data of 97 years length
Dated AD1453 to AD1549
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 60.15 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1590

n385006a.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal gulv prøve 6
Raw Ring-width PISY data of 42 years length
Dated AD1432 to AD1473
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 247.45 Sensitivity 0.18
Interpretation: after AD1513

n385007a.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg m vest prøve 7
marvnære år

Raw Ring-width PISY data of 75 years length

Dated AD1350 to AD1424

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 176.43 Sensitivity 0.17

Interpretation: after AD1477

n385007b.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg m vest prøve 7
barknære år

Raw Ring-width PISY data of 86 years length

Dated AD1437 to AD1522

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 56.84 Sensitivity 0.25

Interpretation: after AD1563

n385008a.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg m vest prøve 8

Raw Ring-width PISY data of 65 years length

Undated; relative dates - 1 to 65

15 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 170.11 Sensitivity 0.17

n3850099.d

A9575 Stolpehus Negard Austenå Tovdal væg m vest prøve 9a+b

Raw Ring-width PISY data of 72 years length

Undated; relative dates - -16 to 55

34 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 219.51 Sensitivity 0.15

A 9575
N385

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	Stolpehus – Negard – Austenå – Tovdal
Fylke:	Aust - Agder
Kommune nr.:	Åmli
Gnr/Bnr:	7/2
Koordinater:	
Prøvene tatt av:	Helge Paulsen
Dato for prøver:	12. juni 2018

Prøve	Sted	Rom	Bark	Yte	Bearb.
01a	Vegg m. nord	Under bur		?	
01b	Vegg m. nord	Under bur		?	
02	Vegg m. sør	Under bur		?	
03	Vegg m. sør	Under bur			X
04	Vegg m. vest	Under bur		?	
05a	Vegg m. øst	Under bur			X
05b	Vegg m. øst	Under bur			X
06	Gulv	Under bur		?	
07	Vegg m. vest	Bur			X
08	Vegg m. vest	Bur			X
09a	Vegg m. vest	Bur			X
09b	Vegg m. vest	Bur			X

Syllstokk mot nord, 125cm fra stabbe mot vest.
 Syllstokk mot nord, 64cm fra stabbe mot øst.
 Syllstokk mot sør, 30cm fra stabbe mot vest.
 Lagret utskiftet veggstokk fra vegg mot sør, 32cm fra stokkende.
 Syllstokk mot vest, 54cm fra vegg mot nord.
 Lagret utskiftet veggstokk fra vegg mot øst, 120cm fra stokkende.
 Lagret utskiftet veggstokk fra vegg mot øst, 40cm fra stokkende.
 5. gulvstro fra vegg mot nord, 134cm fra vegg mot øst.
 2. Stokk fra gulv, 35cm fra døråpning.
 3. Stokk fra gulv, 50cm fra døråpning.
 1 Stokk over døråpning (1 døråpning)
 1 Stokk over døråpning, 102cm fra vegg mot sør.

Stolpehus – Nergard – Austenå – Tovdal – Åmli kommune

Gnr./bnr. 7/2

Aust Agder fylkeskommune

Plantegning m. boresteder

